

Nr 238.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel till förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer; given Stockholms slott den 12 mars 1920.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer å *tilläggsstat* för år 1920 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst, 338,000 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12 mars
1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson anförde:

I den till riksdagen avlätna propositionen om tilläggsstat till riksstaten för år 1920 har under sjunde huvudtiteln till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer m. m. beräknats ett förslagsanslag, högst, å 520,000 kronor. Av den vid punkten 26 i statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1920 anförda motiveeringen härtill framgår, att av det beräknade anslaget 250,000 kronor avsetts till förstärkning av nyssnämnda ordinarie anslag, under det återstoden ansetts böra finnas tillgänglig för andra ändamål, om vilka nu icke är fråga.

Sedan utredningen angående förenämnda förstärkningsanslag numera är fullbordad, torde jag få förelägga Kungl. Maj:t förslag till proposition i ämnet.

Det under riksstatens sjunde huvudtitel uppförda ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer höjdes av 1914 års senare riksdag på Kungl. Maj:ts förslag från 300,000 till 370,000 kronor och har sedermera varje år uppförts i riksstaten med enahanda belopp. Därjämte har riksdagen på Kungl. Maj:ts förslag för åren 1918 och 1919 anvisat särskilda medel till anslagets förstärkning. Förstärkningsanslagen hava beviljats såsom förslagsanslag, högst, å tilläggsstaten för år 1918 till belopp av 230,000 kronor och å tilläggsstaten för år 1919 till belopp av 555,000 kronor.

Nu har byggnadsstyrelsen hemställt, att hos riksdagen måtte begäras sådant förstärkningsanslag även för år 1920.

Innan jag närmare redogör för vad byggnadsstyrelsen i sådant hänseende anfört, torde jag få erinra i korthet om vad till stöd för Kungl. Maj:ts förslag i ämnet till 1918 och 1919 års lagtima riksdagar åberopats och anförts samt i samband därmed om vad riksdagen vid tillkännagivandet av sina beslut uttalat.

I skrivelse den 11 september 1917 meddelade överintendentsämbetet först en del uppgifter, avsedda att visa, hurusom anslaget till underhåll och reparationer av kronans under ämbetets vård ställda byggnader även under normala förhållanden visat sig otillräckligt. Med den inträdda våldsamma prisstegringen hade, anförde ämbetet vidare, det sålunda även tidigare konstaterade behovet av en förhöjning av tillgängliga medel blivit än mera oavvisligt. Till bestyrkande härav meddelade ämbetet åtskilliga sifferuppgifter, bland annat en tablå utvisande prisökning i procent å materialier och arbete under åren 1914—1917 för kronans hus i Stockholm och i landsorten. Av nämnda tablå framgick, att prisstegringen under den nämnda tiden — uppgifterna syntes hava i allmänhet avgivits i juli eller augusti månad 1917 — i genomsnitt uppgått till för materialier 131 procent, för arbetslöner 36 procent och för körningar 88 procent. Med stöd av dessa siffror begärde överintendentsämbetet, att framställning måtte göras hos riksdagen om extra anslag å 230,000 kronor att stå till förfogande under vardera av åren 1918 och 1919, varigenom det för underhåll och reparationer av offentliga byggnader tillgängliga anslagsbeloppet skulle under vardera av sistnämnda båda år uppgå till 600,000 kronor.

Då jag vid föredragning av sjunde huvudtiteln i förslaget till tilläggsstat för år 1918 anmälde överintendentsämbetets nyssnämnda framställning av den 11 september 1917, uppvisade jag först, att, när det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer år 1914 — efter det

överintendentsämbetet ifrågasatt dess höjning från dåvarande 300,000 kronor till 400,000 kronor — på Kungl. Maj:ts förslag bestämdes till 370,000 kronor, därmed icke avsågs mera än att tillmäta anslaget så, att det nått och jämnt skulle förslå till täckande av kostnader för nödvändiga och väl avvägda underhålls- och reparationsarbeten, sådana dessa kostnader kunde med stöd av dittills vunnen erfarenhet beräknas. Under framhållande vidare, bland annat, att grundvalen för beloppets fastställande blivit genom den allmänna och oerhörda prisstegring, som kriget medfört, väsentligt rubbad, förklarade jag, att jag ansett mig icke kunna ifrågasätta någon nedsättning av det belopp, vartill överintendentsämbetet föreslagit att de tillgängliga medlen skulle höjas för år 1918. Däremot fann jag mig icke böra biträda ämbetets förslag, i vad det avsåg att anslag för ändamålet då skulle begäras även för 1919 års behov. I sådant hänseende framhöll jag först, att tilläggsanslaget påkallades av prisförhållanden, vilkas varaktighet undandrog sig varje noggrannare beräkning, och jag anförde vidare, att, även om jag i likhet med ämbetet måste finna sannolikt, att byggnadskostnaderna jämväl under sistnämnda år skulle komma att vara mycket höga, och även med beaktande av önskvärdheten att så mycket som möjligt för framtiden begränsa tilläggsstaterna, hade jag icke ansett tillräckligt underlag för det dåvarande finnas för att beräkna det belopp, som utöver det ordinarie anslaget kunde komma att tarvas under år 1919. Då jag sålunda ifrågasatte ett extra byggnadsanslag endast på tilläggsstaten för år 1918, ville jag därigenom även uttryckligen betona vad även överintendentsämbetet framhållit, nämligen att fråga var om ett tillfälligt, av extraordinära förhållanden framtvingat anslagsäskande. I överensstämmelse med vad jag sålunda anförde upptog Kungl. Maj:t i förslaget till tilläggsstat för år 1918, under punkt 10 av sjunde huvudtiteln, till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer ett förslagsanslag, högst, å ovannämnda belopp, 230,000 kronor.

Med förmälan att riksdagen ansett ådagalagt, att behov av anslagets förstärkning med det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet föreläge, tillkännagav riksdagen i skrivelse den 22 juni 1918 angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 sjunde huvudtitel, punkt 12, sitt redan förut av mig omnämnda beslut att anvisa det av Kungl. Maj:t begärda anslaget.

I den skrivelse från byggnadsstyrelsen, som låg till grund för Kungl. Maj:ts framställning till 1919 års riksdag och vilken var dag-

tecknad den 30 september 1918, återopade styrelsen en vid skrivelsen fogad prisuppgift, utvisande prisstegringen för olika slag av materialier och arbete inom byggnadsfacket från 1914 till den 1 september 1918. Nämda prisuppgift, i vilken såsom sammanfattning meddelades, att prisökningen under den tid, uppgiften omfattade, utgjort i medeltal för materialier 250 procent och å arbetslöner 150 procent, finnes återgiven i det anförande till statsrådsprotokollet i detta ämne den 9 januari 1919, som jag kommer att strax närmare beröra. I fråga om prisuppgiften framhöll byggnadsstyrelsen i nyssnämnda skrivelse den 30 september 1918, att de angivna procentsiffrorna för kostnadsökningen icke fullt motsvarade de vid tidpunkten för skrivelsens avlåtande rådande förhållandena. Siffrorna grundade sig nämligen på anbud, som av styrelsen antagits under våren 1918, och i de anbud, som avgivits av byggmästare och snickarmästare, hade reservation intagits för eventuella höjningar i arbetslönerna; nämnda hantverksmästare hade alltså kunnat komma i åtnjutande av ersättning för den sedermera under augusti månad 1918 genom avtal mellan arbetsgivare- och arbetareorganisationer inträffade ökningen av lönerna. Då inom vissa fack löneökningarna varit högst avsevärda, kunde procentsiffrorna för år 1919 antagas komma att avsevärt stegras. I vilken grad detta komme att ske, undandroge sig dock varje tillförlitlig beräkning. Efter att hava framhållit, att nu berörda förhållanden nödvändiggjorde en väsentlig höjning av ifrågavarande anslagsmedel, omnämnde byggnadsstyrelsen åtskilliga nya fastigheter, vilka under den närmast förflutna tiden lagts under styrelsens vård, och påpekade styrelsen, hurusom därmed kraven på tillgängliga medel för underhåll och reparationer ökats. I sistberörda hänseende erinrade byggnadsstyrelsen vidare om Kungl. Maj:ts beslut den 26 september 1918 att under förutsättning av riksdagens bifall inköpa för statsverkets räkning Skandinaviska kreditaktiebolagets fastigheter i kvarteret Mercurius vid Västerlånggatan och Storkyrko-brinken samt egendomen nr 6 i kvarteret Rosenbad. Slutligen betonades, att då styrelsen beslutat att inskränka sin begäran om ytterligare anslagsmedel för ifrågavarande ändamål till 150 procent av det ordinarie anslaget, styrelsen stannat vid de lägsta belopp, som styrelsen oundgängligen ansett sig böra hava till sitt förfogande för att styrelsens ämbetsplikt att vårda de styrelsen anförtrodda statsegendomarna icke måtte eftersättas. På grund av vad styrelsen sålunda anført hemställde styrelsen, att Kungl. Maj:t måtte av riksdagen äska till förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer ett reser-

vationsanslag å 555,000 kronor såväl å tilläggsstaten för år 1919 som å extra stat för år 1920.

Vid föredragning den 9 januari 1919 av sjunde huvudtiteln i förslaget till tilläggsstat för samma år hänvisade jag under punkt 14 till den ytterligare prisstegring, som de av byggnadsstyrelsen i dess sistnämnda skrivelse meddelade siffrorna angåvo, under uttalande att det sålunda låge i öppen dag, att även för år 1919 måste till underhåll och reparationer av kronans under byggnadsstyrelsens vård ställda byggnader anvisas ett extra anslag ävensom att detta anslag måste bli väsentligt större än det för år 1918 anvisade. I fråga om styrelsens framställning, i vad den avsåg tilläggsanslag å 1920 års riksstat, hävdade jag däremot samma ståndpunkt som året förut i fråga om överintendentsämbetets anspråk för år 1919. Vidare yttrade jag mig närmare om de ökade underhållskostnader, som föranledes av att nya byggnader kunde väntas bli under den närmaste framtiden ställda under byggnadsstyrelsens vård. Med särskilt betonande att byggnadsstyrelsen med bestämdhet förklarat, att styrelsen i sitt förslag stannat vid de lägsta belopp, som oundgängligen borde stå till styrelsens förfogande, förklarade jag mig icke kunna ifrågasätta någon nedsättning av beloppet av det för år 1919 begärda tilläggsanslaget.

I skrivelse den 12 juni 1919 angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 sjunde huvudtitel anförde riksdagen under punkt 18 följande.

Vid prövning av Kungl. Maj:ts förslag i fråga om förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer hade riksdagen visserligen funnit de till stöd för detsamma anförda materialberäkningarna väl höga, men hade riksdagen, då behov av anslaget förstärkning uppenbarligen förelåge samt riksdagen icke vore i tillfälle att uttala något bestämt omdöme om det belopp, varmed den av Kungl. Maj:t äskade anslagssumman eventuellt skulle kunna nedsättas, ansett sig böra bifalla vad Kungl. Maj:t föreslagit. Riksdagen hade alltså till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer å tilläggsstat för år 1919 anvisat, på sätt jag redan erinrat, ett förslagsanslag, högst, å 555,000 kronor.

I skrivelse den 23 september 1919 har byggnadsstyrelsen gjort framställning, i syfte att även å tilläggsstat för innevarande år måtte anvisas förstärkning av ifrågavarande ordinarie anslag, och har styrelsen åberopat följande vid skrivelsen fogade

Prisuppgift

å materialier och arbete under åren 1914—1919 för kronans hus i Stockholm.

nr i avtal		Enhet	1914 kronor	1919 kronor	Ökning i %
<i>Byggmästarearbeten.</i>					
1	Murtegel	1,000	50.—	220.—	340
9	Murbruk	hl.	1.04	6.70	544
15	Cement	fat	8.25	27.—	227
35	Järnbalkar	kg.	0.19	0.75	295
47	Räls.....	»	0.13	0.75	477
51	Golvbräder, 38 × 112 m/m helrent trä	m.	0.29	0.50	176
51	Utskottsbräder, 25 × 100 m/m	»	0.07	0.34	243
86	Vattnivning och avfärgning	m ²	1.30	4.—	208
101	Cloisonväggar	»	6.—	22.—	267
115	Inläggning av golv, 38 m/m trä	»	4.—	11.—	175
147	4" klippt spik	100	0.28	1.02	264
<i>Arbetslöner.</i>					
63	Murare.....	tim.	0.72	1.73	140
64	Timmermän	»	0.62	1.73	179
65	Hantlangare	»	0.53	1.52	187
67	Häst och karl	»	1.10	3.70	236
<i>Snickeriarbeten</i>					
55	Nya bågar intill 2.20 × 1.30	luft	5.75	10.—	74
87	Enkeldörrar 2.10 × 0.90	st.	13.—	25.—	92
162	Plank 50 × 100 m/m helrent byvl.	m.	0.48	0.94	95
162	Bräder 25 × 100 m/m » »	»	0.18	0.41	128
	<i>Arbetslön</i>	tim.	0.70	1.75	150
<i>Glasmästarearbeten.</i>					
	Insättning av fönsterglas 0.55 × 0.50	rutå	0.60	4.—	567
	Dubbeltjockt glas i järnbågar	m ²	8.—	35.—	338
	<i>Arbetslön</i>	tim.	0.75	1.95	160

Nr i avtal		Enhet	1914	1919	Ökning i %
			kronor	kronor	
<i>Måleriarbeten.</i>					
4	Strykning med limfärg	m ²	0.25	0.60	140
54	Uppsättning av tapet	»	0.20	0.58	190
78	Tvättning för oljefärg	»	0.10	0.22	120
97	2 ggr strykning jämte bredspackling å gammal mur	»	0.90	2.80	211
	<i>Arbetslön</i>	tim.	0.80	2.10	163
<i>Plåtslageriarbeten.</i>					
10	Omtäckning av gamla tak med ny svartplåt, 48 plåtar per klove	m ²	2.25	8.30	269
56	Inlagning av 0.60 × 0.90	st.	1.50	5.25	250
109	Skrapning och målning av tak	m ²	0.14	0.48	243
168	Stuprör nedtagna och målade ut- och invändigt	m.	0.55	1.25	127
280	Snöskottning	tim.	0.80	2.25	181
	<i>Arbetslön</i>	»	0.70	2.—	186
<i>Kakelugnsmakeriarbeten.</i>					
9	Omsättning av rund kakelugn 8 skifts med 5 kakel i skiftet	st.	32.—	80.—	150
90	Omsättning av flat kakelugn 8 skifts 5 1/2 kakel bred och 2 1/2 kakel djup	»	42.—	120.—	186
214	Ram med järn och mässingsluckor	»	9.—	18.—	100
	<i>Arbetslön</i>	tim.	0.75	2.25	200

Ökade priser å byggnadsmateriel utgör i medeltal 233 procent.

» » » arbetslöner » » » 178 »

Om den nu återgivna sammanställningen har byggnadsstyrelsen i sistnämnda skrivelse meddelat, att densamma vore uppgjord på grundval av de för år 1919 antagna hantverksmästarnes anbudssiffror beträffande kronans hus i Stockholm; och har byggnadsstyrelsen vidare anfört följande.

»Av uppgiften inhämtas, att den genomsnittliga prisstegringen efter år 1914 för närvarande kan beräknas till 230 procent för materialier och 178 procent för arbetslöner. I jämförelse med föregående år har alltså en mindre sänkning i materialpriserna ägt rum, medan däremot beträffande arbetslönerna en proportionsvis större ökning inträffat. Denna sistnämnda ökning är i förevarande avseende att i första rummet taga hänsyn till, då ju kostnaderna för det slag av arbeten, varom här huvudsakligen är fråga, nämligen reparations- och ombyggnadsarbeten, röna det största inflytandet av förändringar i själva arbetskostnaderna. Då emellertid å

andra sidan materialpriserna torde kunna antagas komma att sjunka ännu något, skulle samma förstärkningsanslag vara erforderligt för nästkommande som innevarande år och någon nedsättning därå så mycket mindre kunna beräknas som 8-timmarsarbetsdagens genomförande säkerligen kommer att medföra höjda timpenningar.

Vid förstärkningsanslagets beräkning har byggnadsstyrelsen emellertid tagit hänsyn jämväl därtill, att statsverkets inkomst av hyresmedel från byggnader, ställda under byggnadsstyrelsens förvaltning och vård, vilken inkomst vid uppgörandet och fastställandet av generalförslagen för år 1919 beräknats till 60,000 kronor, då mera kunde beräknas inflyta med väsentligt högre belopp. I fråga härom har byggnadsstyrelsen i sin nämnda skrivelse den 23 september 1919 åberopat en del av innehållet i en av styrelsen samma dag till chefen för finansdepartementet avlåten skrivelse, i vilken styrelsen begärt föreskrift beträffande disponerandet av hyresmedel från nämnda fastigheter.

Jag torde här böra erinra om vad sistnämnda skrivelse, vilken jag den 16 januari detta år föredragit för Kungl. Maj:t, innehöll, i den mån detta är av betydelse i förevarande sammanhang. I fråga om dylika hyresmedel ävensom tomtören erinrade styrelsen, att desamma betraktats som en förstärkning av det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer och hade av byggnadsstyrelsen, liksom på sin tid av överintendentsämbetet, vid uppgörandet av de årliga generalförslagen tagits med vid beräkning av de för vården av kronans fastigheter för året i fråga tillgängliga medlen. I de skrivelser, med vilka de årliga generalförslagen överlämnats till Kungl. Maj:ts fastställelse, hade sålunda angivits dels det belopp, vartill »tomtören och hyresmedel» uppgått under nästföregående år, dels ock det belopp, vartill samma inkomster beräknats komma att uppgå under det år, generalförslaget gällde. Vidare anförde byggnadsstyrelsen i nu ifrågavarande skrivelse, bland annat, följande. Under det »tomtören och hyresmedel» år 1900 uppgått till omkring 9,000 kronor, hade desamma de fem sista åren av överintendentsämbetets verksamhet uppgått till kronor 15,738: 68 år 1913, 15,767: — år 1914, 17,743: 25 år 1915, 18,385: — år 1916 samt 26,075: 69 år 1917. Hyresmedlen, som i förening med den obetydliga posten »tomtören» för år 1918 uppgått till 55,270 kronor 23 öre, hade emellertid under år 1919 sprungit upp till ett vida högre belopp och väntades i enlighet med då gällande kontrakt vid årets slut komma att uppgå till omkring 280,000 kronor. Till denna ökning bidroge huvudsakligast hyresinkomster från fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad.

Jag erinrar här, att riksdagen till inköp av sistnämnda fastighet,
Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 199 häft. (Nr 238.)

liksom ock till förvärvande av de förut nämnda fastigheterna i kvarteret Mercurius, på 1919 års tilläggsstat anvisat förslagsanslag att utgå av tillfälliga lånemedel, ävensom att samtliga dessa fastigheter numera för statsverket inköpts.

Med förmälan att fastigheten nr 6 Rosenbad av statsverket tillträtts den 1 april 1919, anförde byggnadsstyrelsen vidare, att hyresmedlen från denna fastighet komme att vid årets slut uppgå enligt då gällande kontrakt till omkring 130,000 kronor, men, såvitt en av styrelsen hos hyresnämnden gjord framställning om hyresreglering bifölles, till än högre belopp. Å andra sidan framhöll byggnadsstyrelsen, hurusom hyresinkomsterna från kronans fastigheter givetvis komme att åter nedgå, allteftersom det bleve för styrelsen möjligt att uppsäga enskilda hyresgäster och förändra de uthyrda lägenheterna till ämbetslokaler för statsverkets behov.

Av skäl, på vilka jag nu icke har anledning att ingå, begärde nu byggnadsstyrelsen föreskrift, huru med kronans ifrågavarande hyresmedel för framtiden borde förfaras. Vad i detta sammanhang har omedelbart intresse är, att byggnadsstyrelsen därjämte, under åberopande av nyssnämnda förhållande att köpeskillingen för fastigheten Rosenbad gäldats av lånemedel, ifrågasatte, huruvida icke från denna fastighet inflytande hyresmedel borde av styrelsen redovisas till statsverket, sedan likväl styrelsen därav gjort sig betäckt för gjorda utgifter till fastighetens underhåll och andra omkostnader för densamma.

Den skrivelse från byggnadsstyrelsen, för vilken jag nu i viss del redogjort, remitterades till statskontoret och statsbokföringskommittén. I utlåtande den 28 november 1919 förklarade statskontoret, att, då för gäldande av köpeskillingen för fastigheten Rosenbad på tilläggsstaten till riksstaten för år 1919 uppförts ett förslagsanslag att utgå av tillfälliga lånemedel, statskontoret delade den av byggnadsstyrelsen uttalade uppfattningen, att de från fastigheten inflytande hyresmedlen borde redovisas till statsverket; och borde dessa medel i sådant avseende i räkenskapen uppdebiteras under titeln »diverse inkomster». I detta sammanhang erinrade statskontoret, att jämväl för inköp av förutnämnda fastigheter i kvarteret Mercurius å ovannämnda tilläggsstat uppförts ett anslag att utgå av tillfälliga lånemedel. Ehuru, enligt vad statskontoret inhämtat, hyrorerna från sistnämnda fastigheter uppginge till jämförelsevis obetydliga belopp, ansåge statskontoret, att, för den händelse nyss återgivna uppfattning godkändes, i konsekvens därmed även i avseende å sistberörda hyror borde förordnas, att desamma skulle till statsverket redovisas samt uppdebiteras bland diverse inkomster.

Statsbokföringskommittén uttalade i sitt den 16 december 1919 avgivna utlåtande en från vad byggnadsstyrelsen och statskontoret sålunda anfört avvikande mening. Efter att hava erinrat om den gällande regeln, att till byggnadsstyrelsen inflytande tomtören och hyresmedel för de under styrelsens vård och förvaltning stående, kronan tillhöriga fastigheter tillgodoföras sjunde huvudtitelns reservationsanslag till byggnader och reparationer, anförde statsbokföringskommittén vidare. Med hänsyn därtill att de under år 1919 så kraftigt stegrade hyresinkomsterna av fastigheten Rosenbad uppenbarligen vore av helt och hållet övergående natur, syntes det icke vara påkallat att nu bryta mot ifrågasvarande regel beträffande sistnämnda hyresbelopp. Genom att desamma tillfördes anslaget komme dettas reservationer att i motsvarande grad stegras; och därest reservationerna alltjämt utvisade höga belopp, kunde desamma lämpligen tagas i anspråk vid kommande statsregleringar. Att nu draga dessa hyresinkomster till någon annan titel än den för sådana inkomster hittills vanliga, skulle föranleda en rubbning i bokföring och statistik, som icke borde ifrågasättas utan verkliga skäl. Något direkt samband med statens upplåning kunde dessa hyresinkomster icke anses äga; om desamma inlevererades till riksgäldskontoret, skulle de komma att där bokföras under statsverkets inkomsttitel »Diverse inkomster», men de komme icke därigenom i någon närmare relation till statsskulden än varje annan inkomst.

Under framhållande tillika, att dessa medel »redovisas till statsverket» lika väl om de bokfördes å utgiftstiteln »Byggnader och reparationer» som då de bokfördes å inkomsttiteln »Diverse inkomster» eller annan riksstatens inkomsttitel, ävensom att Kungl. Maj:t hade i sin hand att reglera utgifterna från anslaget till »Byggnader och reparationer» vid fastställande av generalförslaget samt att därifrån överföra dess reservationer såsom en tillgång vid statsregleringen, när helst de visade sig bliva så stora att de icke vore erforderliga för anslagets ändamål, hemställde statsbokföringskommittén, att Kungl. Maj:t måtte finna byggnadsstyrelsens ifrågasvarande framställning icke föranleda vidare åtgärd.

Då jag, såsom nyss erinrats, den 16 januari 1920 för Kungl. Maj:t anmälde det ärende, för vilket jag nu redogjort, fann Kungl. Maj:t hyresmedel från kronans under byggnadsstyrelsens vård och förvaltning ställda fastigheter böra fortfarande tillsvidare, på sätt dittills ägt rum, tillgodoföras reservationsanslaget till byggnader och reparationer. Under uttalande härav förklarade Kungl. Maj:t byggnadsstyrelsens framställning, i vilken, som ovan nämnts, bland annat ifrågasatts särskild ord-

ning beträffande redovisningen av hyresmedel från fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad, icke föraleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Jag återupptager nu min redogörelse för byggnadsstyrelsens skrivelse till Kungl. Maj:t den 23 september 1919 angående förstärkning för år 1920 av anslaget till byggnader och reparationer.

Styrelsen anmärkte vidare, att styrelsen vid årets början beräknat, att åtskilliga för det dåvarande till enskilda uthyrda lägenheter skulle under året bliva för statsverket tillgängliga, men att till följd av hyresnämndernas beslut denna beräkning slagit fel. Den på grund härav inträdda ökningen i hyresinkomsterna hade jämte kronans förvärv av nya fastigheter, särskilt egendomen i kvarteret Rosenbad, föranlett, att hyresinkomsterna för år 1919 syntes komma att, som ovan är nämnt, stiga från beräknade 60,000 kronor till omkring 280,000 kronor. Från sistnämnda belopp ansåg sig nu styrelsen böra, i enlighet med styrelsens nyss återgivna framställning, avdraga det i hyresinkomst för egendomen Rosenbad beräknade nettobeloppet, 130,000 kronor, vadan styrelsen hade att räkna med en hyresinkomst av 150,000 kronor eller 90,000 kronor mera än det vid generalförslagets uppgörande och fastställande beräknade beloppet. Med 90,000 kronor minskade byggnadsstyrelsen följaktligen det belopp av 555,000 kronor, som enligt styrelsens förut av mig återgivna beräkningar eljest ansågs erforderligt till förstärkning av reservationsanslaget till byggnader och reparationer.

Under förutsättning att beträffande disponerandet av till byggnadsstyrelsen från kronans fastigheter inflytande hyresmedel finge förfaras i enlighet med vad styrelsen ifrågasatt, hemställde styrelsen, att till 1920 års riksdag måtte avlätas proposition om anvisande å tilläggsstat för sistnämnda år av ett belopp å 465,000 kronor till förstärkning av det nyssnämnda ordinarie anslaget.

Då den förutsättning, från vilken byggnadsstyrelsen i sistnämnda hemställan utgick, såtillvida blivit rubbad som hyresmedlen från egendomen i kvarteret Rosenbad komma att för tid, som nu är i fråga, stå till byggnadsstyrelsens förfogande, blev en förnyad beräkning av det såsom förstärkningsanslag behövlige beloppet erforderlig. Vid sådant förhållande anmodade jag genom remiss den 20 januari 1920 byggnadsstyrelsen att verkställa och inkomma med den omräkning av för ändamålet behöfligt belopp, som påkallades av nyssberörda förhållande ävensom av andra på bedömandet inverkan förhållanden, vilka kunde till äventyrs dämera hava inträtt eller blivit kända.

Med anledning av nämnda anmodan har jag från byggnadsstyrel-

sen mottagit en den 3 februari 1920 dagtecknad skrivelse, i vilken styrelsen beträffande hyresinkomsterna från fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad meddelat, att efter fyra under år 1919 gjorda kvartalsinbetalningar, av vilka den sista avsett första kvartalet under år 1920, bruttoinkomsten från fastigheten utgjorde 172,286 kronor 91 öre, samt att, sedan värme- och underhållskostnader m. m. för tiden 1 april—31 december 1919 avdragits, nettobehållningen utgjorde 127,249 kronor 87 öre. Med detta belopp eller i runt tal 127,000 kronor har nu styrelsen ansett sig kunna ytterligare minska det för år 1920 erforderliga förstärkningsanslaget. Följdriktigheten skulle, har styrelsen vidare anfört, givetvis bjuda att avdrag å anslagsbeloppet jämväl gjordes med 1920 års motsvarande nettoinkomster från ifrågakvarteret fastighet, vilka inkomster styrelsen, på grund av att uppvärmnings- och underhållskostnader vore att räkna för hela året, icke ansett kunna väntas bliva högre än omkring 112,000 kronor. Styrelsen har emellertid funnit sig böra på det livligaste framhålla nödvändigheten av att sistnämnda beräknade nettobehållning icke måtte föranleda ytterligare minskning av det belopp, som komme att äskas sasom förstärkningsanslag för innevarande år. Såsom stöd för den sålunda uttalade uppfattningen har byggnadsstyrelsen hänvisat dels till de enligt styrelsens uppfattning synnerligen svåra och i alla avseenden oberäkneliga förhållandena inom byggnadsindustrien, vilka, anför styrelsen, ytterligare förvärrats sedan den första framställningen i ämnet den 23 september 1919 gjordes, dels ock till möjligheten av att hyresinkomsterna under året komme att minskas genom uppsägning av hyresgäster.

I det föregående har jag omnämnt, att byggnadsstyrelsen i sin skrivelse den 30 september 1918 på anförda skäl uttalat, att de i skrivelsen åberopade procentsiffrorna för år 1919 kunde komma att avsevärt stegras. Detta styrelsens uttalande synes hava avsett procentsiffrorna för arbetslönerna. Att en av styrelsen sålunda förutsedd prisstegring under år 1919 inträtt, framgår av den av mig återgivna prisuppgiften. Ökningen av arbetslönerna från år 1914, vilken ökning av byggnadsstyrelsen år 1918 upptogs till 150 procent, beräknas nämligen enligt de nu åberopade uppgifterna för år 1919 till 178 procent. Å andra sidan hava materialpriserna något sjunkit, i det att ökningen för dessa i jämförelse med priserna 1914 i nyss återgivna prisuppgift upptages till 233 procent mot 250 procent förra året. Sedan år 1918 har sålunda respektive procenttal i förra fallet ökats med 18.66 procent och i senare fallet minskats med 6.8 procent. I fråga om materialpriserna anser sig bygg-

Departementets
chefen.

nadsstyrelsen kunna antaga någon ytterligare nedgång. Med förmålan att emellertid kostnaderna för de arbeten, om vilka här är fråga, såsom huvudsakligen avseende reparationer och ombyggnader, i främsta rummet påverkas av arbetspriserna, har byggnadsstyrelsen ansett de prislägen, som med stöd av nu tillgängliga siffror och beräkneliga förhållanden kunna för år 1920 antagas, icke giva stöd för beräkning av erforderligt förstärkningsanslag till lägre belopp än det för år 1919 anvisade eller 555,000 kronor.

Emellertid har byggnadsstyrelsen på grund av beräknad ökning av hyresinkomsterna sänkt anspråken på förstärkningsanslag redan i skrivelsen den 23 september 1919 med 90,000 kronor och numera i skrivelsen den 3 februari 1920 med ytterligare 127,000 kronor. Styrelsen begär sålunda nu 338,000 kronor till förstärkning av det ordinarie anslaget.

Det torde vara påtagligt, att även för år 1920 en förstärkning av sjunde huvudtitelns reservationsanslag till byggnader och reparationer är av behovet påkallad. I fråga om beräkandet av förstärkningsanslagets belopp torde böra till en början erinras, att, sedan egendomarna i kvarteret Mercurius ävensom fastigheten nr 6 i kvarteret Rosenbad inköpts och numera stå under byggnadsstyrelsens vård, underhålls- och reparationskostnaderna för samtliga de nya fastigheter, vilka jag, på sätt förut erinrats, i mitt anförande i ämnet förra året omnämnde, böra beaktas vid fastställandet av anslagsbehovet även för år 1920.

Vid övervägande därefter av de beträffande årets byggnadskostnader meddelade procentsiffror, vilka jag nyss sammanfattat, finner jag i likhet med byggnadsstyrelsen, att desamma svårligen kunna åberopas såsom anledning att antaga någon minskning av dessa kostnader under år 1920.

Då jag vid föredragning av förslag till proposition angående tilläggsstat för innevarande år, på sätt förut erinrats, beräknade ett belopp av 250,000 kronor såsom erforderligt till förstärkning av det ordinarie anslaget till byggnader och reparationer, utgick jag från antagandet att även innevarande års beräknade inkomst från egendomen nr 6 i kvarteret Rosenbad skulle åtminstone till någon del tagas med i beräkningen av de avdrag, som kunde göras från det såsom erforderligt uppgivna förstärkningsbeloppet. Byggnadsstyrelsen har nu i sin senaste skrivelse i ämnet med synnerlig styrka framhållit angelägenheten av att någon sådan ytterligare nedsättning icke företoges. På grund härav och då prisförhållandena på byggnadsmarknaden alltjämt synas mycket osäkra och oberäkneliga, har jag icke ansett mig kunna ifrågasätta någon ned-

sättning av det belopp, som byggnadsstyrelsen i sin skrivelse den 3 februari 1920 begärt till förstärkning av det ordinarie anslaget.

Emellertid anser jag mig icke kunna underlåta att framhålla såsom en brist i den av byggnadsstyrelsen förebragta utredningen, att den icke innehåller någon redovisning beträffande användningen av de under åren 1918 och 1919, då förstärkningsanslag stått till förfogande, för ändamålet tillgängliga medlen. Jag anser därför, att byggnadsstyrelsen bör anmodas att, därest tilläggsanslag blir erforderligt för nästkommande år, vid framställning härom lämna redogörelse i berörda hänseende. Därjämte torde böra träffas den anordning, att de förstärkningsanslag, som för innevarande år och framdeles kunna komma att anvisas, av byggnadsstyrelsen tagas i anspråk först sedan det ordinarie anslaget beräknats vara till fullo förbrukat.

I anslutning till vad jag sålunda anført, får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att till förstärkning av det ordinarie reservationsanslaget till byggnader och reparationer å *tilläggsstat* för år 1920 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag, högst, 338,000 kronor.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifölls av Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Nils Hellenius.